

ئیواره شیعریکی کوردی، له جهنگه له کانی هورامان

ح . س . سۆران

soran909@hotmail.com

2003/6/17

به رکول (پیشه کی) :

ه چهند روانگهی فره لایه نهی هه ره گرنگه وه، ناوچهی سه ره برزی هه ورمان، بۆ گهلی ره سه نی کورد، جیگه یه کی یه کجار پیرۆز و هه ره تایبه ته، بۆ وینه ئه گه ر کوردستانی چکۆ له کراوه وهی گهوره، به یه کی له لانک و بی شه کانه گوروگال و پاگرتنی مرۆقی سه ره تایبی دابننن، هه ورمان موزهی به نرخی کۆر دهنه وهی شوینه واری ئه م راسته قینه میژویهیه . ته وای مرۆف به گشتی و گهلی کوردی ده لال به تایبه ت، ده توانن زۆر له قه باله خۆر سکی، سروشتی و دیرۆکیه کانی بوون و مانی خۆیان، له مه له بندی بلیندی هه ورمان بدۆزنه وه . هه ر وه ک موزهی لووقری پاریس، که جیگهی باوه رپیکراوی پیوانه (میقیاس) ه کانی جیهانه، هه ورمانیش هه روا ناوه ندی پیوانه گهلی زمان، فره هه نگ، کۆمه لئاسی و شتی دیکهی مرۆقه، که به پیچه وانهی پیده شتی ه کانی ناوچه ئاریاییه کان، نه که وتوه ته به ر گورزی داگیرکردن و شوین له سه ردانانی زمان و فره هه نگی یۆنانی، تاتار، عه ره ب، موغول و شت، هه ر له به ر ئه مه یه، که زه نگ (خالیس) و قال (پاک) ماوه ته وه .

زاراوهی هه ورمانی، قاموسی باشتی فیربوون و فره هه نگی ئیتیمۆلۆژی (ریشه ی وشه ناسی) زمانی کوردی و فارسی و ته وای زمان، زاراوه و بن زاراوه ئاریاییه کانی دیکه یه، که ریشه ی دیرینه ی هه مویان له ناوچه ی هه ورمانه . زاراوه ی هه ورمانی کلیلی خویندنه وهی زۆر له کۆنه به رده نووسه کانه . له لایه کی دیکه وه، ئه گه ر به چه شنی سیمتیریک (قه رینه)، هه ورمان له ته رازوی راقهی زه ویناسیدا دابننن، مه له بندی که وه ک شیوی زۆر قوولی گراند کانۆنی ئامریکا، که پسپۆران ده لئین، چه ند میلیۆن سال، له گه ل ده وروبه ره زۆر نزیکه کانی خۆیدا، تۆفیری کاتی و ساتی زه ویناسی هه یه . به کورتی، ئه گه ر کفر نه بی ” راسته که ی بلین ” هه ورمان کابه ی راسته قینه ی هه ر کورد وهه ر ئاریاییه که وه تایبه ت له سه ر هه مو کورد یک پیویسته، له ده وره ی ته مه نیدا، هه ر جوړیک بی، به لای که مه وه جاریک زیاره تی هه ورمان، سوالتان ساهاکی به رزه بیر و پیر شالیاری په یام هینه ری به زه و ناشتی بکا، پای بنیته جیگه پا میژوویه کانی و پاشه وپاش بگه رپه ته وه بۆ بناوانی ره گه زی ره به نی خۆی - به وته ی ماموه ستا گۆران، به هه شتی عیشه ئه م هه ورمانه .

ده لئین ” ماسی هه رکات له ئاو بیگریته وه، تازه یه ” ! هه ر به م بۆچونه هیژایه ی په ندی قوولی پیشینانی کوردی، له م نووسراوه خونچیلانه و خشپیلانه دا، باسی به رنامه ی شاز و که مته رازی شیعر و موسیقای کوردیتان بۆ ده که م، که سالی 2002، له چیا کانی هه ورمانی ئه مدیو ئه نجام درا، که چون هه وه ل جار، شه وی رازاوه ی شیعر و موسیقای کوردی، له لیژه واره پر گول و گولۆکه کانی شاخی ته رز و به رز و سه ره سه وزی هه ری می هه ورمانی هه وراوی ساز ده کری، که ده توانین به به شیکی به رچاو، له وه هه ستانه وه فره هه نگیه ی دابننن، که هه میشه ئامازه ی پی ده که م. جا هه ر به م پیوانه یه، باوه کو باسه که نه ختی ک کۆن بوه، دلنیا م که دیسان هه ر جیگه ی سه رنجی تایبه ته و ده بی جیگه ی خۆی بی - ده لئین زۆر شت هه یه قه ت کۆن نابی .

خانه خویی به رنامه که :

به‌نامه‌که، به‌نامه‌ی ئیواره شیعر و موسیقای کوردی بو. به‌پرسی به‌نامه‌که، برایه‌ک بو به‌ناوی کاک سه‌ییادیان، که به‌تیلیفۆن ئیمه‌ی بانگه‌یشتن کردبو، جا ته‌واو لی‌م روون نه‌بو کاک سه‌ییادیان نوینه‌ری چ یانه یا ری‌خراوه‌یه‌ک بو، هه‌ر ئه‌وه ده‌زانم که له **ئه‌شکه‌وتی قورپی قه‌لا** (نه‌ک قوری قه‌لا) کاری ده‌کرد.

چلۆنایه‌تی به‌نامه‌که :

شتیکی زۆر سه‌رنج‌راکیش ئه‌مه‌ بو، که به‌نامه‌که له نۆو جه‌نگه‌لدا به‌ریوه‌ چو، نه‌ک له نۆو خانو و هۆل و شتی وادا. ئه‌و جه‌نگه‌له‌ی به‌نامه‌ی لی به‌ریوه‌ چو، نزیکه‌ی دوسه‌د میتر له ئه‌شکه‌وتی قورپی قه‌لا دور بو. ئه‌شکه‌وتی قورپی قه‌لا، که یه‌کیک له **ئه‌شکه‌وته مه‌زنه‌کانی کورده‌واریه**، ده‌که‌ویته‌ سه‌ر ری‌گه‌ی قیرتاوی نیوان پاوه و ره‌وانسه‌ر. له‌وجه‌نگه‌له، قورسی، قه‌ره‌ویله و شت نه‌بو، که خه‌لک له سه‌ری دابنیشن. میوانه‌کان زوربه‌یان، له سه‌ر چیمه‌ن، کۆته‌ی دار یا له سه‌ر داره‌کان دانیشتبوون. بۆ تریبوونی کۆره‌که، میزیکیان داناو، که به‌رزویژ (بلیندگۆ) ی له سه‌ریبو.

دیوی ره‌زاگرانی سانسۆر له‌وی یا هه‌ر نه‌بو یا ئه‌گه‌ر بووش، **زۆر چکۆله‌و که‌م ره‌نگ بو**. ده‌لی‌م بلی‌م : هه‌ر که‌س هه‌ر چۆن پی‌ی خۆش بو، وا قسه‌ی کرد - به‌قه‌ولی ری‌زدار کاک عه‌لی خه‌ندان، یکیک له‌وانه‌ش خۆم بووم. من هۆنراوه‌ی ” باغی ژین ” م خۆینده‌وه. مه‌به‌ستم له بی سانسۆری ئه‌مه‌ نیه که هه‌رچی بی‌مان خۆشه به‌خه‌لکی ده‌مه‌سه‌راوی بلی‌ین، به‌م مانایه‌یه، که بۆ ده‌ربیرینی راسته‌قینه، **ده‌ممان نه‌به‌ستن**. ته‌نیا ئه‌و رۆژه زانیم، بی سانسۆری له تری‌ی سه‌رده‌شتیش خۆش تره. ته‌واو لی‌م حال‌ی نه‌بو، هۆی بی سانسۆری چی بو - بلی‌ی که‌ش و هه‌وا‌ی ره‌به‌نی جه‌نگه‌لی هورامان نه‌بی؟ هه‌ر چۆن بو، زۆر شتیکی به‌رز بو!

وتیان له ته‌واوی سی پارچه‌که‌ی هه‌ورامانه‌وه، خه‌لک هاتبوون، - له هه‌ورامانی ته‌خت، له‌هۆن و ته‌نانه‌ت هه‌ورامانی ئه‌و دیوه‌وه - له شوینه‌کانی دیکه‌شه‌وه زۆر بانگ کرابوون، که له به‌ر زۆری که‌س بۆی نه‌ده‌بژیرا، به‌لام ئه‌و به‌شه‌ی جه‌نگه‌ل پر بو له ژن، کچ، پیاو و کور. به‌نامه‌ که له سی‌ی پاش نیوه‌پۆوه، تا نزیکه‌ی نیوه شه‌و درێژه‌ی بو. هۆنراوه، وتار، موسیقا و بابته‌ی دیکه‌ش پی‌شکه‌ش کرا، چ به‌ زمانی سۆرانی، زاراوه‌ی هه‌ورامی، که‌لۆری و زمانی فارسی.

دوانووس (پاشه‌کی) :

بریا ئه‌مه ببوايه به‌باو، که له **ناوچه‌کانی دیکه‌ی کورده‌واریش**، ئه‌م چه‌شنه شه‌وه شیعره جه‌نگه‌لیه‌مان به‌ریوه‌ ببردایه.

تییی کوردستان نیت:

ئهم تروسینه بیروبۆچونی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی، کوردستان نیت له ناوه‌رۆکه‌ی به‌رپرسیار نیه.